

чен свят в неговата пределност, а още по-малко в неговата статика, крайност и ограниченост. „Песента на човека“ всъщност е изключително амбивалентен текст спрямо опозицията *граница – безграничие* в поезията на Яворов. За да не затъмним обаче високите смисли на поетовото слово, сме готови да твърдим, че малкият свят на Аза е огромен, необхватен, че сам по себе си е вселена... Че тази творба, именно поради присъщата ѝ тенденциозна обобщителност, може би безвъзвратно премахва налаганите до нейната поява *граници* и ограничения, че успява да снесе човека-свят не в неговата граничност, а, напротив, в неговото безграничие, тъй като избира да го наблюдава и схване чрез синтеза на две позиции – собствена и надчовешка (всемирна). А също така, въпреки несъмнената тежест на финалната пропозиция в творбата („И може би в заключена тъмница...“), е явен отказът да се предпочете една от двете гледни точки¹¹. Както в много други Яворови текстове и тук отново е застъпена, възплътена и драматично изразена относителността във виждането: на **себе си-в-света**, но и на **света-в-себе си**. Вездесъщата относителност, характерен белег на зрялата Яворова лирика, на свой ред обезсмисля търсенето на *граница* и на отнасящите се към нея символики в отделните текстове на поета. Защото, дори и попаднали на художествени единици, които обозначават или символилизират *границата*, би трябвало съкрушено да признаем, че в действителност тази *граница* е относителна, че поезията на Яворов сугерира най-вече безграничие... И точно тук би помогнал хронологичният порядък или възстановимият и затова мислим апарадигматичен ред извън Яворовата антология. В този ред „последната дума“ не е изречена от „Песента на човека“, а от творбите, съставлящи цикъла „Леворъчни пръстени“ и най-вече от последния му фрагмент „Вечните води“ (станал самостоятел в антологията, преименуван по-късно в „Нирвана“ и съответно изместен далеч преди рамкиращия текст „Песента на човека“). Във „Вечните води“ не само се съдържа, очер-